

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Кафедра готельно-ресторанної та курортної справи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____

“ ____ ” _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Антикризове управління міжнародними готельними мережами

Освітньо-професійна програма «Міжнародний готельний бізнес»

Спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»

Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»

Івано-Франківськ – 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Антикризове управління міжнародними готельними мережами» для студентів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» (освітньо-професійна програма «Міжнародний готельний бізнес»). 2022. 22 с.

Розробники: к.і.н., доц. Новосьолов О.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри готельно-ресторанної та курортної справи

Протокол від 29 березня 2022 р., № ____.

Завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи
30.03.2022 р.

Клапчук В.М.

Схвалено Науково-методичною радою факультету туризму.

Протокол від « ____ » _____ 20 ____ р., № ____

Голова

Чорна Л.В.

« ____ » _____ 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»	Вибіркова	
	Спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»		
Модулів – 2	Міжнародний готельний бізнес	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання Реферат		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 аудиторних – 60/20 самостійної роботи студента – 120/160	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	10 год.
		Лабораторні	
		0	0
		Самостійна робота	
		120 год.	160 год.
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: Залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2

для заочної форми навчання – 1/8

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Антикризове управління міжнародними готельними мережами» є формування у майбутніх фахівців галузі готельної та ресторанної справи належних практичних вмінь і навичок застосування універсального інструментарію управління глобальними ризиками в готельно-ресторанному бізнесі з метою досягнення ефективного існування та розвитку організації, надання студентам знань з основ управління глобальними ризиками в готельно-ресторанному бізнесі, а також формування у майбутніх фахівців сфери гостинності цілісної системи знань щодо ризикозахищеності організацій, набуття навичок аналізу та оцінювання ризиків, специфічності вибору альтернативних управлінських рішень в умовах глобальних загроз.

Завданням вивчення дисципліни «Антикризове управління міжнародними готельними мережами» є теоретична підготовка фахівців сфери обслуговування з питань:

- розуміння явища глобальних ризиків як економічної категорії;
- формування у фахівців сфери обслуговування стратегічного мислення і знань щодо сучасних підходів в ризик-менеджменті та розроблені програм управління ризиками на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу;
- вивчення особливостей функціонування зовнішньоекономічної діяльності організацій в умовах глобальних ризиків.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми фахівці сфери обслуговування повинні **знати:**

- теоретичні основи ризик-менеджменту та ризику як економічної категорії;
- про місце управління ризиками на підприємстві в умовах глобалізації міжнародного бізнесу;
- особливості управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності, вибору і надійності партнера, хеджування форвардних і ф'ючерських контрактів;
- форми, кількісні та якісні методи оцінки економічного глобального ризику за розробки та реалізації інноваційних проектів;
- вимога до проведення комплексного оцінювання ефективності методів управління глобальними ризиками інноваційної діяльності в готельно-ресторанному бізнесі;
- обґрунтування фінансування ризику й аналізу ефективності методів управління проектами інноваційного розвитку підприємств сфери гостинності.

уміти:

- практично застосовувати кількісні та якісні методи оцінки глобального ризику за впровадження технологій та інновацій на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу;

- діагностувати недоліки оцінки ризиків зовнішньоекономічної діяльності, технологій та інновацій;
- застосовувати вивчені економічні критерії оцінки ефективності управління ризиком при здійсненні інноваційної діяльності на підприємствах сфери гостинності;
- користуватися методами страхування та хеджування ризиків щодо інноваційного розвитку підприємств готельно-ресторанного бізнесу;
- користуватися навичками комплексного оцінювання ефективності методів управління ризиком інноваційної діяльності готельно-ресторанного бізнесу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Детермінанти управління глобальними ризиками.

Тема 1. Поняття глобального ризику як економічної категорії.

Еволюція поглядів на феномен ризику. Дискусія навколо понять «ризик» та «непевність». Відмінності між ризиком та невизначеністю. Ризик як економічна категорія. Об'єкт та суб'єкт ризику. Джерело ризику. Класифікація ризиків. Систематизація класифікаційних ознак ризиків. Загально визнані класифікаційні підходи: рівень та сфера виникнення, ступінь правомірності та можливість страхування, можливого фінансового результату та врахування тимчасового фактора, характер діяльності та час дії. Основні властивості ризику: конфліктність (суперечливість), альтернативність, правомірність, результативність, невизначеність. Причини виникнення конфліктності ризику. Функції ризику: інноваційна та регулятивна (управлінська). Захисна та аналітична функції ризику. Аспекти вияву функції ризику. Різновиди функцій ризику. Види ризиків: країнові ризики; політичний; технічний; страховий; підприємницький; господарський; комер

Тема 2. Глобальні загрози міжнародного бізнесу.

Глобальні ризики. Дослідження ризик-менеджменту в різних аспектах основними асоціаціями світу. Класифікація глобальних ризиків: геополітичні, економічні, соціальні, навколишнього середовища, технологічні. Звіти про глобальні ризики. 23 найважливіших ризиків для світової економіки. Оцінка глобальних ризиків на основі ймовірності настання наслідків за рівнем економічних втрат. Схематичне зображення зв'язків основних глобальних ризиків. Ризик у міжнародному бізнесі. Стратегічні ризики міжнародного бізнесу. Основні потенційно небезпечні фактори для розвитку корпорацій. Комплексна природа й специфічний апарат оцінки ризиків. Світові карти ризиків. Карти різного роду ризиків для міжнародного бізнесу. Карта політичних ризиків компанії Aon. Карта країнових ризиків компанії SACE. Глобальні ризики світової економіки та їх складові за методологією Global Insight. П'ять агрегованих глобальних ризиків. Ймовірність оцінки ризиків за шкалою.

Тема 3. Ризик-менеджмент.

Поняття ризик-менеджменту. Управління ризиками. Стратегія ризикменеджменту. Способи вибору рішення ризикового вкладення капіталу. Тактика управління ризиками. Організація ризик-менеджменту. Основні правила ризик-менеджменту. Менеджер із ризику та його функції. Сучасні підходи в ризик-менеджменті. Еволюція системи управління ризиками.

Адаптивна система управління ризиками. Основні новітні технології ризик-менеджменту. Порівняльна характеристика рис нової і старої парадигми ризик-менеджменту. Основні концепції інтегрованого ризик-менеджменту. Етапи інтегрованого ризик-менеджменту. Процес інтегрованого ризикменеджменту. Карта ризиків. Ранжування ризиків «два на два». Прийняття рішень за результатами ідентифікації та аналізу ризиків: уникнення, зменшення, оптимізація, прийняття, розподіл або передача. Прийоми зниження ризику: диверсифікація, лімітування, самострахування, страхування, хеджування та ін.. Розроблення програми управління ризиками на підприємстві. Дві стадії програми управління ризиком: попередня, основна. Етапи програми управління ризиками. Принципи управління ризиками і стратегія підприємства. Можливі принципи управління ризиками обумовлені вибраним варіантом стратегії. Вплив стратегії підприємства щодо управління ризиками на вибір процедур управління ними. Характеристика ризиків та можливі методи управління. Міжнародні стандарти ризик-менеджменту.

Тема 4. Кількісні та якісні методи оцінки глобального ризику.

Якісні методи оцінки ризиків. Напрями оцінки несистематичного ризику: характер бізнесу; зовнішнє середовище; якість управління; характер діяльності; стійкість роботи, стабільність; фінансовий стан. Складові ризику фінансового стану: використання кредитів; рівень власного оборотного капіталу; ліквідність активів; імовірність банкрутства; рентабельність; рівень дебіторської заборгованості; фінансові вкладення підприємства. Методи експертних оцінок. Метод Дельфі. Шкала оцінок методу Дельфі. Кількісні методи оцінки ризиків. Ризик в абсолютному виразі. Ризик у відносному вираженні. Імітаційна модель Д. Герца. Метод оцінки прибутковості активів CAPM. Метод еквівалентів.

Змістовий модуль 2. Особливості управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності.

Тема 5. Ризики зовнішньоекономічної діяльності.

Основні види ризиків зовнішньоекономічної діяльності. Вісім ризиків зовнішньоекономічної діяльності: ризик країни; митний ризик; валютний ризик; ризики міжнародного маркетингу; ризики міжнародних перевезень (транспортний ризик); ризик міжнародного контракту; ризики, пов'язані з іноземним контрагентом; ризики міжнародного конкурентного середовища. Ризики при укладанні експортно-імпорتنих угод. Ризик невиконання угод міжнародного контракту. Збутовий ризик. Ціновий та комерційний ризики. Політичні ризики. Дві методики визначення індексів політичних ризиків: WPRF (World Political Risk Forecasts); BERI (Business Environment Risk Index). Чотири показники політичної ситуації:

обсяг торговельних операцій; фінансова ситуація та ступінь націоналізму. Ризики, пов'язані з процесом митного оформлення. Основна група ризиків: несвоєчасне проведення сертифікації товару; неправильний розрахунок митних зборів, акцизів, ПДВ та ін.; незадовільне інформаційне забезпечення угоди; неправильний вибір транспортного засобу. Транспортні ризики. Чотири групи ризиків за «ІНКОТЕРМС». Група Е (EXW): покупець несе всі ризики і витрати. Група F: три конкретні умови передачі відповідальності. FCA – ризики та відповідальність продавця переходить на покупця. FAS – відповідальність і ризик переходять від постачальника до покупця у порту. FOB – продавець знімає відповідальність після переміщення товару через борт судна. Вибір виду транспорту. Ризики, пов'язані з основними положеннями зовнішньоекономічного контракту. Ризик вибору і надійності партнера. Ризики реалізації. Ризик відмови в реєстрації товару в Україні. Ризик втраченої вигоди. Ризик зниження доходності. Ризик прямих фінансових втрат.

Тема 6. Управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності.

Хеджування за допомогою форвардних і ф'ючерських контрактів. Форвардний контракт. Форвардна або термінова ціна. Номінальна вартість контракту. Ф'ючерський контракт. Хеджування за допомогою своп угод. Купівля валюти за спотовим контрактом і одночасно продаж за форвардним. Одночасне надання кредитів у двох валютах. Укладання простого відсоткового свопу. Процес застосування простого відсоткового свопу. Опціон як інструмент хеджування. Страхування ризиків у зовнішньоекономічній діяльності. Види страхування: вантажів, морських суден (морське каско), повітряних суден, автомобілів, експортно-імпортних кредитів, збитків від зупинки виробництва або комерційної діяльності, майна нерезидентів та ін.. Порівняльна характеристика методів страхування та хеджування ризиків. Самострахування як метод управління ризиками. Розмір фонду ризику самострахування. Внутрішній або зовнішній власний фонд ризику. Дві групи переваг самострахування: економічні та управлінські. Недоліки самострахування.

Тема 7 Джерела фінансування ризику.

Структура витрат за різних методів управління ризиком. Поняття фінансового ризику. Три головні статті витрат фінансування ризику: до здійснення події, на компенсацію збитків (після події), адміністративні на управління ризиком (поточне фінансування). Варіанти залучення фондів для фінансування ризику. Фінансування зниження ризику. Фонди самострахування при збереженні ризику. Страхування передачі ризику. Фінансування ризику й аналіз ефективності методів управління. Вибір методу управління ризиком за врахування фінансування. Аналіз порівняльної ефективності рішень із управління ризиком.

Тема 8. Оцінка ефективності методів управління ризиком.

Економічні критерії оцінки ефективності управління ризиком. Дотримання норм безпеки і забезпечення стійкості роботи підприємства. Аналіз економічної ефективності страхування і самострахування. Метод Хаустопа. Визначення вартості підприємства. Вільні (або чисті) активи підприємства. Страхова премія та гарантування компенсації збитків у майбутньому.

Структура страхового тарифу. Визначення розміру фонду ризику. Вплив різних умов на ефективність використання страхування.

4. Структура навчальної дисципліни

4	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	Всього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Всього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Детермінанти управління глобальними ризиками.								
Тема 1. Поняття глобального ризику як економічної категорії.	23	4	4	15	24	2	2	20
Тема 2. Глобальні загрози міжнародного бізнесу.	23	4	4	15	22	2	-	20
Тема 3. Ризик-менеджмент.	23	4	4	15	22	-	2	20
Тема 4. Кількісні та якісні методи оцінки глобального ризику.	21	4	2	15	22	2		20
Всього за модулем 1	90	16	14	60	90	6	4	80
Змістовий модуль 2. Особливості управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності.								
Тема 5. Ризики зовнішньоекономічної діяльності..	23	4	4	15	22	2	-	20
Тема 6. Вивільнення та утримання працівників	23	4	4	15	22	-	2	20
Тема 7 Джерела фінансування ризику.	23	4	4	15	22	-	2	20
Тема 8. Оцінка ефективності методів управління ризиком.	21	2	4	15	24	2	2	20
Всього за модулем 2	90	14	16	60	90	4	6	80
Всього за дисципліною	180	30	30	120	180	10	10	160

5. Теми семінарських занять (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття глобального ризику як економічної категорії.	4 год.
2	Тема 2. Глобальні загрози міжнародного бізнесу.	4 год.
3	Тема 3. Ризик-менеджмент.	2 год.
4	Тема 4. Кількісні та якісні методи оцінки глобального ризику.	4 год.
5	Тема 5. Ризики зовнішньоекономічної діяльності.	4 год.
6	Тема 6. Управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності.	4 год.
7	Тема 7 Джерела фінансування ризику.	4 год.
	Тема 8. Оцінка ефективності методів управління ризиком.	4 год.
Всього		30

5. Теми семінарських занять (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття глобального ризику як економічної категорії.	2 год.
2	Тема 2. Глобальні загрози міжнародного бізнесу.	-
3	Тема 3. Ризик-менеджмент.	2 год.
4	Тема 4. Кількісні та якісні методи оцінки глобального ризику.	-
5	Тема 5. Ризики зовнішньоекономічної діяльності.	-
6	Тема 6. Управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності.	2 год.
7	Тема 7 Джерела фінансування ризику.	2 год.
	Тема 8. Оцінка ефективності методів управління ризиком.	2 год.
Всього		10

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття глобального ризику як економічної категорії.	15
2	Тема 2. Глобальні загрози міжнародного бізнесу.	15
3	Тема 3. Ризик-менеджмент.	15
4	Тема 4. Кількісні та якісні методи оцінки глобального ризику.	15
5	Тема 5. Ризики зовнішньоекономічної діяльності.	15
6	Тема 6. Управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності.	15
7	Тема 7 Джерела фінансування ризику.	15
8	Тема 8. Оцінка ефективності методів управління ризиком.	15
	Разом	120

9. Індивідуальні завдання

1. Причини настання ризикових ситуацій та його елементи.
2. Характеристика статичного та динамічного ризиків.
3. Характеристика комерційного, виробничого та інвестиційного ризиків.
4. Характеристика інноваційного, підприємницького та господарського ризиків.
5. Бізнес-ризик та ринковий ризик.
6. Складання алгоритму економічного ризику.
7. Ризик у сучасній економічній діяльності: приклади економічних ситуацій з ризиком.
8. Оцінка ризику країни за методикою “Юніверс”.
9. Оцінка ризику країни Швейцарської банківської корпорації.
10. Оцінка ризику за методикою німецької фірми “BERI”
11. Галузевий ризик та його характеристика.
12. Наслідки соціальних та політичних ризиків.
13. Адміністративно-законодавчі ризики та заходи їх мінімізації.
14. Теоретико-ігрова модель ризику та її основні компоненти
15. Функціонал оцінювання ризику
16. Матриця ризику
17. Класифікація інформаційних ситуацій та прийняття рішень в умовах ризику ЗЕД
18. Застосування теорії ігор за умов наявності ризику ЗЕД
19. Використання чистих стратегій для пошуку оптимального управлінського рішення в умовах невизначеності і ризику.
20. Ризик безповоротних можливостей при здійсненні ЗЕД
21. Методи знаходження оптимальних стратегій в умовах невизначеності і ризику.
22. Економіко-статистичний метод: характеристика та застосування.
23. Метод оцінки фінансової стійкості: характеристика та застосування.
24. Аналітичний метод: характеристика та застосування.
25. Метод аналізу чутливості (критичних значень): характеристика та застосування.;
26. Кількісна оцінка ризику в спектрі економічних проблем.
27. Допустимий, критичний та катастрофічний ризики.
28. Нормативний метод: характеристика та застосування.;
29. Метод експертних оцінок, його особливості.
30. Метод аналізу ризику з використанням дерева рішень.
31. Диверсифікація як спосіб мінімізації ризиків зовнішньоекономічної діяльності
32. Постачальницькі ризики та їх характеристика.
33. Ризики зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

34. Ризики експортно-імпортних операцій.
35. Митні ризики, їх характеристика.
36. Правила ІНКОТЕРМС, їх значення для регулювання транспортних ризиків.
37. Моделювання резервів в ЗЕД підприємств.
38. Макроекономічне управління ризиками.
39. Контроль за ризиком зовнішньоекономічної діяльності як метод його оптимізації (мінімізації).
40. Розробка програми управління ризиками (ПУР) на підприємстві.
41. Страхування як метод управління економічними ризиками.
42. Загальна схема процесу управління ризиком зовнішньоекономічної діяльності.
43. Мета і завдання оптимізації планів в умовах ризику.
44. Інформаційне забезпечення планів з управління ризиком зовнішньоекономічної діяльності.
45. Ризики купівельної спроможності грошей.
46. Ризики непередбачених витрат і перевищення планового кошторису витрат.
47. Ризики незабезпечення діяльності необхідним фінансуванням.
48. Ризики, пов'язані з різними напрямками вкладення капіталу.
49. Лотереї з недискретними розподілами.
50. Системи аксіом прийняття рішень та теорії корисності.
51. Методи побудови функцій корисності та приклади їх реалізації.

Індивідуальні завдання охоплюють всі основні теми дисципліни «Антикризове управління міжнародними готельними мережами». Метою цього виду навчання є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

10. Методи навчання

У відповідності з характером пізнавальної діяльності студентів по засвоєнню змісту освіти виділяють такі методи, як пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові та дослідницькі. Мова йде про класифікацію методів навчання на основі їх внутрішньої психологічної сторони. Підкреслимо, що внутрішня психологічна сторона методу навчання є складним психолого-педагогічним синтезом різних психологічних процесів (відчуття і сприймання, пам'яті і

мислення, емоцій, уваги і волі суб'єкта тощо) з метою і змістом навчання. Аспект передачі та сприймання навчальної інформації лежить в основі класифікації методів навчання. Науковці поділяють методи навчання на словесні (розповідь-пояснення, бесіда, лекція), наочні (ілюстрація, демонстрація) та практичні (досліди, вправи, лабораторні роботи, реферати тощо).

У залежності від основних дидактичних завдань, які вирішуються на конкретному етапі навчання, класифікацію методів здійснюють відповідно до етапів процесу навчання. Поряд з класифікаціями методів навчання, які відображають певну окрему сторону чи завдання навчально-виховного процесу, існують бінарні класифікації, що ґрунтуються на двох істотних ознаках як обов'язкових структурних властивостях методів.

Крім традиційних, у практиці педагогіки вищої школи за останні двадцять років великого розповсюдження та застосування набули й інші методи навчання, які ми називаємо нетрадиційними. Серед них певної уваги заслуговують так звані "активні" методи навчання. Особливістю є спонукання студента та викладача до активності, обов'язкову взаємодію в процесі навчання студентів між собою чи з іншими суб'єктами НВП.

Виділяють сім основних методів активного навчання: ділова гра, розігрування ролей, аналіз конкретних ситуацій, активне програмове навчання, ігрове проектування, стажування та проблемна лекція. Методи активного навчання використовуються для тренування та розвитку творчого мислення студентів, формування в них відповідних практичних умінь та навичок. Вони стимулюють і підвищують інтерес до занять, активізують та загострюють сприймання навчального матеріалу.

Ділова гра включає наявність ігрового моделювання та розподіл ролей між учасниками гри; наявність загальної мети всього ігрового колективу, досягнення якої забезпечується взаємодією учасників гри, підкоренням їх різнобічних інтересів цій загальній меті.

Розігрування ролей є простішим методом порівняно з діловою грою, що потребує менших затрат часу та засобів на розробку та впровадження. Взаємодія учасників ігрового заняття може здійснюватися, зокрема, у формі дискусій.

Аналізу конкретних ситуацій як нетрадиційного методу навчання властиві: наявність складної задачі чи проблеми, формулювання викладачем контрольних запитань з даної проблеми, обговорення можливих варіантів її вирішення. Метод активного програмового навчання характеризується однією специфічною рисою – поінформованістю викладача у правильному чи найоптимальнішому вирішенні поставленої перед студентами проблеми. "В принципі методи активного програмового навчання та ігрового навчання та ігрового проектування можуть розглядатися як різновидності методу аналізу ситуацій. Їх виділення

пов'язане з суттєвими відмінностями призначення, областей використання та масштабу ситуацій, що розглядаються".

Що стосується методу ігрового проектування, то при його використанні відсутнє наперед відоме вирішення поставленої перед студентами задачі.

До нетрадиційних методів навчання відносять ще й навчальні модулі, які дедалі ширше використовуються в практиці педагогіки вищих навчальних закладів. Навчальним модулем вважають метод навчання, що активізує самостійну пізнавальну діяльність студентів, служить їй поетапній організації, регулюванню, контролю та оцінці. Поділяють навчальний модуль на п'ять складових частин: структурно-логічні схеми (виділяють основні блоки знань по темі, що вивчається); навчальну карту (встановлюється ієрархія елементів, що вивчаються); вибіркові тести для контролю (чи самоконтролю); задачі аналітичного чи графічного змісту (для контролю чи самоконтролю на більш високому рівні (на рівні умінь та навичок) та лабораторні роботи дослідницького характеру, що сприяють становленню та закріпленню знань з теорії. Дидактики вважають, що перехід до модульного навчання означав би корінне перетворення системи навчання.

Порівняно до вище згаданих складових частин навчального модуля розглядається "тьюторські" заняття. Кожне з них, за його словами, замінюючи семінарські та лабораторні роботи, "включає в себе три-чотири види навчальної роботи: дискусію щодо змісту вивчених першоджерел, аналіз педагогічних ситуацій, вирішення проблемно-педагогічних задач, рольову та ділову гру."

Відомо, що кожна професійна діяльність охоплює весь діапазон знань від першого до п'ятого рівнів. Звичайно, щось залишається на рівні поверхневого знайомства, щось на рівні автоматичних навичок, але навчально-пізнавальна діяльність, яка стосується спеціальності, повинна сягати п'ятого рівня – категорії творчості. Зрозуміло, що на лекціях, особливо потокових, неможливо досягти не те, щоб п'ятого рівня знань, але й третього, четвертого. Саме задля цього ми повинні використовувати такі методи навчання, які спонукають та активізують індивідуальну діяльність студентів. З огляду на вищесказане пропонуємо дану класифікацію, яка, ще раз наголошуємо, не є сталою, а може змінюватися відносно тенденцій розвитку Методів навчання. Сталим може залишатися лише твердження про використання тих чи інших методів для набуття певного рівня знань. Домінуюче місце займають заняття лекція-семінар.

11. Методи контролю

Оцінювання знань, вмінь і навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Управління глобальними ризиками в готельно-ресторанному бізнесі» передбачають лекційні й семінарські заняття, самостійну роботу і виконання індивідуальних завдань.

Перевірку і оцінювання знань студентів проводять в наступних формах:

оцінювання роботи і знань студентів під час семінарських занять;

- оцінювання виконання і захист індивідуального науково-дослідного завдання;
- презентація результатів науково-дослідної роботи;
- написання і захист глосарію;
- складання проміжного контролю знань за змістовими модулями (тестування);
- складання заліку.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюють під час проведення семінарських занять, і воно має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

активність і результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;

відвідування занять;

виконання індивідуального науково-дослідного завдання;

складання глосарію;

складання проміжного контролю із змістових модулів.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводять за 5-бальною шкалою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

знайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінювання знань студента під час виконання завдань для самостійної роботи проводять за 5-бальною шкалою.

Оцінку «відмінно» ставлять за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді до всіх зазначених критеріїв. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

При оцінюванні практичних занять увагу приділяють також їх якості й самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась з вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Презентація результатів наукових робіт є додатковою частиною самостійної роботи студента над навчальною дисципліною «Управління глобальними ризиками в готельно-ресторанному бізнесі».

Мета підготовки презентації результатів наукових робіт – поглиблення теоретичних знань, набутих студентами в процесі вивчення дисципліни та оволодіння навичками оформлення і викладення результатів проведеної науково-дослідної роботи.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу і вміння застосування його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

Проміжний тестовий контроль проводить два рази за семестр (в рамках вивчення змістовного модуля чи теми). Загальна тривалість тестів з модуля I «Управління внутрішнім та зовнішнім середовищем підприємства» – 1,5 години, з модуля II «Залучення, розвиток та компенсації персоналу» - 1,5 години. Поточне тестування з кожного змістового модуля складається з 20 тестів. Одна правильна відповідь на кожен з тестів дорівнює 0,2 бала. Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності. Тести можуть бути застосовані як з метою контролю, так і для закріплення теоретичних знань і практичних навичок.

Тести для проміжного контролю обирають із загального переліку тестів за відповідними темами.

Тести можуть бути застосовані як з метою контролю, так і для закріплення теоретичних знань і практичних навичок.

Тести для проміжного контролю обирають із загального переліку тестів за відповідними темами.

Підсумковий контроль за модулем I - у формі заліку, за модулем II - у формі заліку.

Загальна тривалість заліку – 2 години. До складання заліку допускаються студенти, що мають задовільну кількість балів із складених тестів з основних навчальних елементів змістових модулів, написання реферату (тез, доповіді), складання глосарію та інших завдань передбачених програмою дисципліни.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота											
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	TK 1	T5	T6	T7	T8	TK 2		
Тема 1. Поняття глобального ризику як економічної категорії.	Тема 2. Глобальні загрози міжнародного бізнесу.	Тема 3. Ризик-менеджмент.	Тема 4. Кількісні та якісні методи оцінки глобального ризику.		Тема 5. Ризики зовнішньоекономічної діяльності.	Тема 6. Управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності.	Тема 7 Джерела фінансування ризику.	Тема 7 Джерела фінансування ризику.			
40				5	40				5	10	100
										ІНДРС/СРС	Сума

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Басюк Т.П., Керанчук Т.Л. Економіка готельно-ресторанного бізнесу: навч. посіб. Київ: НУХТ, 2018. 282 с.
2. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : [навч. посібник] К. : Центр навч. літератури, 2006. 312 с.
3. Івченко І. Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій : [навч. посібник] К. : Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
4. Ілляшенко С. М. Економічний ризик : [навч. посібник] / [2-е вид., допов. і перероб.]. К.: Центр навч. літератури, 2004. 220 с.
5. Ковешніков В.С., Мальська М.П., Роглев Х.Й. Організація готельно-ресторанної справи: навч. посіб. Київ: Кондор, 2015. 752 с.
6. Лохман Н. В. Консолідація бізнес-процесів в рамках інноваційної діяльності підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2017. № 10. С. 30-37.
7. Підприємництво і зовнішньоекономічна діяльність: можливості і ризики України: монографія / за ред. М. А. Йохни. Хмельницький: ХНУ, 2013. 347 с.
8. Торгова Л. В. Основи зовнішньоекономічної діяльності : [практикум] Львів : Новий світ, 2007. 220 с.
9. Управління діловими проектами. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 280 с

14. Рекомендована література

10. Горик-Чубатюк М. О. Сучасні моделі прийняття управлінських рішень. Вісник Одеського національного університету. Економіка. Одеса, 2017. Т. 22, Вип. 7 (60). С. 74-77.
11. Грущинська Н. М. Інкотермс як головний документ регулювання базисних умов поставки при управлінні експортно- імпортними операціями підприємства України з урахуванням європейських стандартів. Вісник Академії митної служби України. (Сер.-Економіка). 2009. №1. С. 93-100.
12. Диха М. В. Стимулювання експорту України та роль державних фінансів у цьому процесі. Вісник ЖДТУ. 2012. №4 (62). С. 364-367.
13. Дорошкевич К. Переваги та недоліки управління зовнішньоекономічною діяльністю за допомогою стратегічних карт та альтернативних моделей. Вісник Національного університету -Львівська політехніка. 2007. № 15 (599). С. 32- 36.
14. Дубинець Ю. Теоретичні аспекти ризику зовнішньоекономічної діяльності

- підприємства. Вісник Тернопільської академії народного господарства. 2005. №2. С. 245-251.
15. Кутащенко М. В. Сутність ризику і причини його виникнення. Інвестиції: практика та досвід. 2009. №6. С. 45- 48.
  16. Лігоненко Л. А. Бізнес-модель стартап-проєкту: розроблення, тестування та прийняття. Вісник Одеського національного університету. Економіка. Одеса. 2017. Т.22, Вип. 8 (61). С. 80-86.
  17. Мостенська Т. Л. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства. Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. 2010. №3. С. 72-79.
  18. Пригара О. Ю. Методика оцінювання ризиків міжнародної діяльності підприємства . Бізнес Інформ. 2012. № 4. С. 83-87.
  19. Таран І. В. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності при здійсненні експортних операцій. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2005. №52. 4.2. С. 97-100.
- Допоміжна*
20. Економічний словник / Й. Завадський, Т. Осовська, О. Юшкевич. Київ: КОНДОР, 2006. 356 с.
  21. Кондецька А. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності URL: <http://intkonf.org/kondetska-a-riziki-u-zovnishnoekonomichniy-diyalnosti/>.
  22. Крисовата К. В. Фінансові ризики в зовнішньоекономічній діяльності URL: http://www.rusnauka.com/36_PVMN_2012/Economics/3_121534.doc.htm.
  23. Лазоренко Л. В. Економічний механізм регулювання ризиків зовнішньоекономічної діяльності підприємств малого бізнесу URL: http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/720/1/Lazorenko_Ekonomichniy.pdf.
  24. Писанюк Р. Економічні ризики підприємств та фактори, що їх визначають. URL: http://www.zu.edu.ua/spf/tmp/third_iteruniversity_conference_pdf/
  25. Поляруш М. М. Хеджування валютних ризиків в міжнародній діяльності. URL: http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Economics/2_96357.doc.htm. Посохов І. М. Аналіз змісту поняття ризик і наукові підходи щодо визначення сутності ризику. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vcpi/TPtEV/2012_5/-statti/19Posokh.pdf.
  26. Рішняк І. В. Системний аналіз категорій ризику та невизначеності. URL: <http://ena.lp.edu.ua:-8080/bitstream/ntb/9418/1/26.pdf>.
  27. Федотова К. В. Аналіз ризиків зовнішньоекономічної діяльності підприємства. URL:

http://www.rusnauka.com/28_NPM_2013/Economics/2_145272.doc. htm.

15. Інформаційні ресурси

28. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
29. Законодавство України. URL: <http://www.rada.kiev.ua/>
30. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
31. Міністерство закордонних справ України. URL: <http://mfa.gov.ua/ua>.
32. United Nations (UN). URL: <https://www.un.org/en>
33. World Trade Organization. URL: <http://www.wto.org/>
34. United Nations. URL: <http://www.un.org/en>
35. United Nations Industrial Development Organization (UNIDO). URL: <http://www.unido.org/>

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.
2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри, у методичній комісії факультету, інституту, підписується завідувачем кафедри, головою методичної комісії і затверджується проректором з науково-педагогічної роботи.